

Kraków, 20 września 2016

RECENZJA

Rozprawy doktorskiej

Mgr inż. arch. Anny Tertel

„Water City. Zagospodarowanie akwenów i terenów przybrzeżnych miast nadmorskich”
wykonanej pod kierunkiem promotora prof. dr hab. inż. arch. Sławomira Gzella, prof. zw.
PW, Wydział Architektury Politechniki Warszawskiej, Warszawa 2016

1. PODSTAWA FORMALNA OPRACOWANIA RECENZJI

- 1.1. Ustawa o stopniach i tytułach naukowych oraz o stopniach i tytułach w zakresie sztuki, Dz. U. nr 65 poz. 595 z dnia 14 marca 2003 r z późniejszymi zmianami (tekst jednolity na podstawie Dz. U. z 2014 r. poz. 1852, Dz. U. z 2015 r. poz. 249.)
- 1.2. Ustawa Prawo o Szkolnictwie Wyższym, Dz. U. z 2011 r. nr 84, poz. 455, Nr 112, poz. 654, z 2012 r. poz. 1544 z dnia 18 marca 2011 z późniejszymi zmianami.
- 1.3. Rozporządzenie MNiSzW w sprawie szczegółowego trybu i warunków przeprowadzenia czynności w przewodach doktorskich, w postępowaniu habilitacyjnym, oraz w postępowaniu o nadanie tytułu profesora z dnia 03.10.2014 Dz. U. z 14.10.2014 poz. 1383
- 1.4. Zlecenie Prodziekana ds. Nauki Wydziału Architektury Politechniki Warszawskiej dr hab. inż. arch. Roberta Kunkela, prof. PW na opracowanie recenzji rozprawy doktorskiej mgr inż. arch. Anny Tertel, pismo: Warszawa, dnia 04 lipca 2016 roku.
- 1.5. Rozprawa doktorska: mgr inż. arch. Anny Tertel, „Water City. Zagospodarowanie akwenów i terenów przybrzeżnych miast nadmorskich”, mps Wydział Architektury Politechniki Warszawskiej, Warszawa marzec 2016.

2. CHARAKTERYSTYKA ROZPRAWY. ZAKRES TEMATYCZNY PRACY.

Rozprawa doktorska nt. „Water City. Zagospodarowanie akwenów i terenów przybrzeżnych miast nadmorskich” mgr inż. arch. Anny Tertel obejmuje 204 strony tekstu formatu A-4 wraz z przypisami, bibliografią oraz ilustracjami. **Praca składa się ze wstępu, trzech rozdziałów, podsumowania oraz bibliografii.** Zaczyna ją zwięzły wstęp, w którym autorka określa problem badawczy dotyczący planowania miast znajdujących się w sąsiedztwie środowiska wodnego, gdzie akwen jest nierozzerwalnie połączony ze strukturą miejską, a także planowania „...akwenów miejskich powiązanych z ideą ekologicznych miast korzystających z alternatywnych źródeł energii, samowystarczalnych, których funkcjonowanie wpływa neutralnie lub pozytywnie na otaczające środowisko...”, a także tezy rozprawy, motywy wyboru problematyki badawczej, metodologię badań oraz istniejący stan wiedzy w zakresie tematu badań. Celem pracy, jak pisze autorka, jest określenie sposobu planowania zbiorników wodnych, rzek i kanałów, „waterfrontów” i wysp oraz obszarów

związanych funkcjonalnie lub kulturowo z akwenami wodnymi w obrębie miasta. W pracy zostały przedstawione trzy tezy, które Autorka udowodniła poprzez przyjętą właściwą metodę badawczą obejmującą m. in. studium przypadku, badania jakościowe, dokumentację fotograficzną, ankiety i dane statystyczne etc. W tej części pracy tytuły nie są spójne z zawartymi w spisie treści.

Rozdział pierwszy **„Charakterystyka miast wodnych”** obejmuje następujące podrozdziały; rys historyczny, aspekt przestrzenny miast wodnych, aspekt hydrometeorologiczny, ekologiczny, ekonomiczny oraz wpływ zjawisk politycznych na planowanie miast wodnych. W rozdziale tym Autorka przedstawia ogólną charakterystykę miast wodnych pod kątem różnorodnych aspektów. Niektóre podrozdziały są zakończone wnioskami. Ze względu na wagę merytoryczną warto przytoczyć niektóre z nich; „...Miasta wodne wymagają kompleksowej koordynacji warunków lokalnych, krajobrazowych i gospodarczych oraz czynników wodnych, klimatycznych i ekologicznych systematycznie dostosowanych do procesu zmian. Integracja zieleni i wód z zabudową miejską poprawia funkcjonowanie miasta jako jednolitej struktury urbanistycznej...”; „...Przyroda podnosi wartość ekonomiczną sąsiadujących miejsc zurbanizowanych oraz całego miasta...”; „...Parki, lasy i wody wpływają na bogactwo miasta i lokalnej społeczności, rekompensują nakłady na utrzymanie zieleni, chronionych gatunków roślin, promowanie zielonych dachów i przestrzeni publicznych...”; „...Wycena rzek, kanałów i jezior wraz z drogami wodnymi ma duże znaczenie dla zrównoważonego rozwoju miast...”; „...Istotne jest wprowadzenie przepisów dotyczących możliwości wykupu terenów wodnych pod zabudowę lub pływający obiekt, gdyż tego rodzaju przepisy występują tylko w nielicznych krajach jak na przykład w Holandii...”; „...Brak przepisów ogranicza również możliwości ochrony wody jako dziedzictwa narodowego i kulturowego. Według przepisów dyrektywy wodnej „Woda nie jest produktem handlowym takim jak każdy inny, ale raczej dziedzictwem, które musi być chronione, bronione i traktowane jako takie...”.

Odnosnie zamieszczonych ilustracji należy podać źródła ilustracji, autora zdjęć, ewentualnie legendę, ponumerować ilustracje i powołać się na nie w tekście. Uwaga ta dotyczy całej rozprawy.

Rozdział drugi „Analiza planowania miast wodnych na świecie” obejmuje następujące podrozdziały: planowanie miast wodnych w Holandii, planowanie miast wodnych w Japonii, planowanie miast wodnych w Stanach Zjednoczonych oraz możliwość adaptacji przykładów światowych do warunków polskich.

Do analizy przyjęto trzy przykłady po jednym z każdego kontynentu półkuli północnej spełniających kryteria miast wodnych o znacznej powierzchni wód miejskich tj. Holandii, Japonii, oraz USA w celu przeanalizowania i porównania wyników badań z przypadkiem Szczecina. Analizę przeprowadzono zgodnie z przyjętą metodologią badań zawartą na str. 6 oraz str. 4 recenzowanej pracy.

Poszczególne podrozdziały są zakończone wnioskami, które należy traktować jako szczegółowe nierozzerwalnie związane z wnioskami końcowymi zawartymi w podsumowaniu dysertacji. Ze względu na znaczącą wagę zacytuję niektóre z nich. Wnioski dotyczące Holandii; „...Holandia jest krajem przodującym w innowacyjnych

technologiach dotyczących zagospodarowania wód...”; „...Warte naśladowania są programy transformacji rzek, niezbędne w większości dorzeczy europejskich. Projekty adaptacji kanałów na potrzeby mieszkaniowe, umożliwią funkcjonowanie barek mieszkalnych i domów na wodzie. Wzbogacą one różnorodność środowiska mieszkaniowego i pozwolą na zabudowę terenów zalewowych i pływicznych w centrach miast. Kolejnym projektem jest koncepcja „życia z wodą” w ramach której przekształcono otwarte ciek i zbiorniki retencyjne obsadzone zróżnicowaną roślinnością z terenów przyrodniczych lub objęte ochroną gatunkową...”

Wnioski dotyczące Japonii; „...Japonia jest wysoko rozwiniętym krajem wyspiarskim, w którym woda odgrywa istotną rolę zarówno pod względem kulturalnym, religijnym i transportowym. Innowacyjna zabudowa wód w miastach pod budownictwo istnieje w wielu miejscach w Japonii...”; „...Polityka władz umożliwiająca wprowadzenie elastycznych rozwiązań według metody „learning by doing” sprzyja wdrażaniu nowatorskich rozwiązań dostosowanych do postępu technologicznego i rozwoju inteligentnych miast. Systemy szybkiego ostrzegania przed zmianami pogody i innymi zagrożeniami powinny być wprowadzone w miejscach zagrożenia bezpieczeństwa ludzi.”

Wnioski dotyczące USA; „...Przyroda i woda są konieczne w zrównoważonym rozwoju miast...”; „...Huragany Katrina i Sandy stały się początkiem kompleksowych działań mających na celu odbudowę Nowego Orleanu oraz Nowego Jorku ze zniszczeń w sposób zrównoważony i odporny na wpływ zmian klimatycznych. Procesy odbudowy miast są inwestycjami wzorcowymi, które mogą być wzorem dla podobnych nadmorskich miast...”.

Rozdział trzeci „Przekształcenia akwenów Szczecina i Deltę Odry w Polsce” obejmuje następujące podrozdziały; wstęp, rys historyczny, analizę obszaru wodno – wyspowego Szczecina, studia rozwojowe dla Szczecina, wnioski. Szczegółowej analizie zostały poddane wyżej wymienione akweny oraz obszary Szczecina.

Dysertację kończy podsumowanie pracy, w którym zawarto wyniki przeprowadzonych badań oraz wnioski końcowe.

Praca zawiera 266 przypisów oraz bibliografię, którą należałoby uporządkować według zasady: **Literatura/wydawnictwa zwarte/; Akty prawne, raporty, źródła danych; Źródła internetowe** oraz **spis ilustracji/** spis tabel etc.

3. OCENA MERYTORYCZNA

Przedstawiona do oceny praca doktorska dotyczy planowania oraz kształtowania funkcjonalno – przestrzennego miast wodnych, a w szczególności akwenów i terenów przybrzeżnych miast nadmorskich na świecie na przykładzie wybranych przykładów. Temat jest fascynujący i aktualny szczególnie w dobie prognozowanych w niedalekiej przyszłości zmian klimatycznych oraz prognozowanego podnoszenia poziomu wód morskich, a także licznych katastrof naturalnych oraz intensywną działalnością człowieka zmierzającą do skutecznych zabezpieczeń miast nadmorskich przed negatywnymi skutkami tych kataklizmów. Również temat jest fascynujący w zakresie zrównoważonego planowania i projektowania urbanistyczno – architektonicznego, a także zrównoważonego funkcjonalno – przestrzennego rozwoju miast wodnych,

traktowania wody/akwenów w mieście jako integralnej części struktury miejskiej. **Także ze względu na znaczącą rolę akwenów jako przestrzeni rekreacyjnych oraz wartości przyrodniczych, a także potencjalnych terenów wodnych, które mogą być wykorzystane pod zabudowę. Przytoczone wyżej aspekty zostały w pracy wyeksponowane oraz oryginalnie przedstawione.** W wyniku przeprowadzonej wielowątkowej szczegółowej analizie w najważniejszym rozdziale drugim pt. „Analiza planowania miast wodnych na świecie” oraz rozdziale trzecim nt. „Przekształcenia akwenów Szczecina i delty Odry w Polsce” wg przyjętych kryteriów zawartych w pkt 2.1 /tezy rozprawy/ oraz w podrozdziałach rozdziału drugiego i trzeciego zostały określone wnioski szczegółowe, które zostały sformułowane w poszczególnych podrozdziałach rozdziału drugiego i trzeciego. Pracę kończy „Podsumowanie” w którym zostały zawarte wnioski końcowe. Należy je traktować łącznie z wnioskami szczegółowymi. Dają one bowiem wszechstronny i pełny merytoryczny obraz wyników przeprowadzonych badań związanych z kształtowaniem funkcjonalno – przestrzennym miast wodnych.

Przyjęte na wstępie rozprawy tezy, że:

- Zbiorniki wodne w obrębie granic administracyjnych miasta choć łączą się w spójną całość z jego tkanką urbanistyczną, nie podlegają procesom planistycznym na równi z terenami lądowymi.
- Obszary wodne stanowiące element struktury miasta należy planować w podobny sposób jak inne tereny miejskie.
- Studia planistyczne oraz kierunki rozwoju obszarów wodnych w obrębie miasta Szczecina powinny być wykonywane w takim samym sposób jak dla innych struktur, aby przyczynić się do zrównoważonego rozwoju całego miasta.

zostały udowodnione.

Przyjętą metodę badawczą tak jak sposób przeprowadzenia analizy, oceny i wyciągnięcia określonych wniosków pod względem warsztatowym jak i merytorycznym oceniam pozytywnie. Praca w tym zakresie wprowadza nowe spojrzenie na konieczność kompleksowego oraz integralnie związanego z wodnym środowiskiem przyrodniczym tkanki miejskiej zrównoważonego planowania, projektowania urbanistyczno – architektonicznego oraz kształtowania funkcjonalno – przestrzennego miast wodnych.

Praca posiada również szereg wątków ich praktycznego zastosowania w zrównoważonym planowaniu i projektowaniu urbanistyczno – architektonicznym, a przedstawione wyniki badań w pracy mogą być wykorzystane w praktyce zawodowej dotyczącej planowania miast wodnych.

W przypadku ewentualnej publikacji pracy recenzent proponuje w celu uzyskania większej czytelności rozważyć możliwość wprowadzenia w strukturze pracy korekty polegającej na wprowadzeniu w spisie treści po pkt 2.4 /istniejący stan wiedzy w zakresie tematu badań/ podziału na trzy zasadnicze rozdziały oraz podsumowanie,

w którym będą zawarte wnioski końcowe, bibliografię oraz spis ilustracji. Również proponuję rozważyć możliwość rozbudowy szaty graficznej w rozdziale „Analiza planowania miast wodnych na świecie” (dotyczącym Holandii, Japonii i USA) o ewentualne materiały planistyczne, urbanistyczne etc. dla zachowania równowagi w stosunku do analiz graficznych dotyczących Szczecina w celu wyeksponowania istotnych zagadnień funkcjonalno – przestrzennych, a także kompozycyjnych miast wodnych analizowanych w pracy.

4. WNIOSKI KOŃCOWE

W konkluzji niniejszej oceny stwierdzam, że rozprawa doktorska mgr inż. arch. Anny Tertel pod tytułem „Water City. Zagospodarowanie akwenów i terenów przybrzeżnych miast nadmorskich” podejmuje bardzo aktualny temat planowania oraz kształtowania funkcjonalno – przestrzennego miast wodnych w dobie zrównoważonego projektowania architektoniczno – urbanistycznego ze szczególnym uwzględnieniem akwenów integralnie powiązanych ze strukturą miasta.

Rozprawę doktorską mgr inż. arch. Anny Tertel oceniam pozytywnie. Przedstawia ona oraz analizuje problemy funkcjonalno – przestrzenne silnie związane z wodnym środowiskiem przyrodniczym w różnorodnych aspektach miast wodnych w sposób oryginalny, wyciągając właściwe wnioski o charakterze kompleksowym. Pod względem warsztatu naukowego jest przejrzyste, skonstruowane, czytelne, posiada znaczące merytoryczne walory, a także możliwość praktycznego zastosowania w planowaniu miast wodnych w Polsce i na świecie w bardzo szerokim ujęciu w wielowątkowych aspektach.

Autorka wykazała się dużą erudycją oraz posiada opanowany warsztat naukowy, udowadniając tym samym, że prezentuje odpowiedni poziom naukowy pozwalający ubiegać się o stopień doktora nauk technicznych.

Zatem stwierdzam, że przedłożona rozprawa pod tytułem „Water City. Zagospodarowanie akwenów i terenów przybrzeżnych miast nadmorskich” może stanowić podstawę do ubiegania się przez Panią mgr inż. arch. Annę Tertel o stopień doktora nauk technicznych w dyscyplinie naukowej architektura i urbanistyka. W związku z powyższym wnioskuję o przyjęcie niniejszej pracy przez Wysoką Radę Wydziału i dopuszczenie jej do publicznej obrony.

Kraków, wrzesień 2016

